

Механізми та особливості формування партнерських відносин органів публічної влади і громадянського суспільства в сучасній Україні

Камишова К. О., здобувач вищої освіти 2 курсу спеціальності

«Адміністративний менеджмент»

Національного фармацевтичного університету

Озаровська А. В., к.н. з держ. упр., викладач кафедри менеджменту

та публічного адміністрування

Національного фармацевтичного університету

avon726@gmail.com

Держава і громадянське суспільство утворюють певну діалектичну єдність. В процесі державотворення вона виявляється в тому, що чим більш розвинуте громадянське суспільство, тим демократичніша держава, тим більше вона діє в інтересах громадянського суспільства і його інститутів. І навпаки, чим менш розвинуте громадянське суспільство, тим сильніша держава, тим більше вона обмежує самоврядні та саморегулюючі можливості суспільства. Водночас розвиток громадянського суспільства і характер його взаємовідносин з владою залежить від умов, перш за все політично-правових та економічних, які формує сама держава.

Демократична і правова держава не може існувати без розвиненого громадянського суспільства. Особливість їх взаємодії за демократичного політичного режиму полягає в тому, що громадянське суспільство підпорядковує собі державу і контролює її діяльність. Зв'язок громадянського суспільства з державою, його вплив на неї ґрунтується передусім на принципах демократії. Вихідним із них є принцип народного суверенітету, який проголошує народ носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в суспільстві. А це означає, що влада держави і її суверенітет похідні від суверенітету народу, що громадянське суспільство створює державу для задоволення власних потреб, а не заради неї самої, що держава не повинна вивищуватися над суспільством і покликана слугувати йому.

Для України взаємодія влади та бізнесу на сьогодні є однією з основних умов здійснення ефективного управління, оскільки це саме та проблема, яка перебуває, з одного боку, у площині публічної політики, з іншого – набуває особливої важливості для України на її шляху інтеграції до ЄС. У Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», окремо зазначається про необхідність синергії зусиль органів влади, бізнесу та громадянського суспільства для просування України у світі. При цьому головною передумовою реалізації Стратегії є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності. Відповідальність влади – провести реформи, забезпечити баланс інтересів між громадянським суспільством, державою і бізнесом, просто прозоро та якісно працювати за новими підходами, гарантувати дотримання прав людини. Відповідальність бізнесу – підтримувати й розвивати бізнес-середовище, державу та громадянське суспільство, сумлінно сплачувати податки,

здійснювати ефективні інвестування в економіку держави, дотримуватися принципів чесної праці та конкуренції. Відповідальність громадянського суспільства – контролювати владу, жити відповідно до принципів гідності та неухильно додержуватися Конституції і законів України.

Зазначені вище питання є також вкрай актуальними й в контексті Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, оскільки вона сприяє формуванню в Україні такого інституціонального середовища, в основі якого знаходяться принципи та цінності ЄС – у тому числі співробітництва та партнерства.

Важливо зазначити, що інституціоналізація взаємодії влади та бізнесу в процесах публічної політики повинна базуватися на оптимальному використанні таких системних принципів: досягнення консенсусу інтересів влади та бізнесу під час суспільної дискусії з ідентифікації основних напрямів економічної та соціальної стратегії держави; зміцнення ролі інститутів громадських рад, лобістських структур, саморегулюючих організацій підприємців, реалізацію соціальних і добродійних програм; участь бюджетоутворюючих і великих фінансово-промислових груп у соціально-економічному житті місцевої громади через інститут публічно-приватного партнерства та інші моделі партнерства; транспарентність відносин держави, бізнесу та громадянського суспільства; демократизація процесів ухвалення стратегічних рішень; диверсифікація соціальної відповідальності бізнесу та влади. При цьому перспективними напрямками подальшого розвитку процесу інституціоналізації взаємодії влади та бізнесу в Україні повинні стати:

1. Легалізація лобістської діяльності, яка повинна бути підкріплена відповідними змінами в нормативно-правовій базі, що забезпечує участь громадськості в прийнятті політико-управлінських рішень – передусім в контексті гарантій забезпе-чення громадського впливу на політико-управлінську діяльність. У зв'язку з цим доцільно законодавчо розмежувати громадські об'єднання, окремо виділивши тих, що у своїй діяльності орієнтуються на захист суспільних інтересів (аналог public-interest groups, що діють у США);

2. Посилення протидії корупції на всіх рівнях (у тому числі шляхом імплементації у діюче законодавство положень про політичну корупцію);

3. Розвиток системи організацій, які представляють інтереси бізнесу як специфічної групи інтересів у трикутнику «влада – бізнес – громадянське суспільство»;

4. Створення умов для більш інтенсивного залучення громадських об'єднань, які представляють інтереси бізнесу, до вироблення публічної політики, посилення їх експертно-аналітичної участі у процесах прийняття стратегічних рішень державного характеру;

5. Удосконалення державної політики розвитку державно-приватного партнерства в Україні (зокрема, розробка нової Концепції розвитку державно-приватного партнерства, удосконалення рамкового Закону України «Про державно-приватне партнерство», узгодження його положень із концесійним та інвестиційним законодавством);

6. Активізація національної програми підготовки державних службовців – спеціалістів у сфері взаємодії держави та бізнесу, а також обов'язкове запровадження основних принципів публічної політики (визначення таких понять як конфлікт інтересів, лобіювання тощо) в діяльність державної служби;

7. Сприяння формуванню нового інструменту функціонального представництва інтересів – Government Relations (взаємодія з урядовими структурами) – охоплює практично всі сфери публічної діяльності, основою якого є спеціальні технології з формування взаємної довіри між бізнесом, неурядовими організаціями і органами державної влади, головна мета яких – отримання не лише взаємовигідного, але й суспільно корисного результату.

Отже, в цілому інституціоналізація взаємодії влади та бізнесу, по-перше, дозволить основним заінтересованим сторонам суттєво зменшити свої транзакційні витрати при досягненні цілей, а, по-друге, сприятиме легітимізації їх діяльності в очах громадськості, оскільки вузькокорпоративні інтереси з часом трансформуються у суспільні.

Забезпечення взаємодії зі стейкхолдерами має стати одним із ключових механізмів організації діяльності міністерства. Розвиток багаторівневої публічної політики в Україні буде спонукати міністерства розширювати вертикальні взаємодії з органами місцевого самоврядування, забезпечувати умови для участі приватних та громадських заінтересованих сторін до формування та реалізації державної політики. Відповідно, орієнтуючись на досвід розв'язання проблем ЄС у питаннях забезпечення вироблення та реалізації політики від глобального до місцевого рівнів, вважаємо за доцільне визначити стратегію інституціональних змін спрямовану на розширення участі заінтересованих сторін основою для побудови партнерства між всіма управлінськими рівнями. Серед основних завдань, вважаємо за потрібне: директоратам Мінрегіону – забезпечити проведення аналізу регіональних місцевих політик; забезпечити проведення аналізу територіальних наслідків впроваджуваної політики, Міжвідомчій координаційній комісії з питань регіонального розвитку та Агенціям регіонального розвитку – забезпечити обов'язкову публічну звітність.

Використана література:

1. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016–2020. Київ : Ваіте, 2016. 280 с.

2. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки) : підручник. URL: http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/iplp_kspd_Shlahtun_Politologia/1260.html.

3. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Президент України; Указ, Стратегія від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.